

Секція 9. ПІДПРИЄМНИЦТВО

ПОНЯТТЯ ТА СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Байда Б.Ф., Природничо-гуманітарний коледж при Закарпатському державному університеті, м.Ужгород, Україна

Реалії існування і розвитку України як суверенної держави, наявна економічна криза обумовлюють потребу в розв'язанні проблеми посилення економічної безпеки підприємництва, а також у відповідних наукових дослідженнях.

Успішному та ефективному розвитку підприємництва загрожують високий рівень підприємницьких ризиків, некомпетентність і необов'язковість партнерів з бізнесу, шахрайство відносно контрагентів, псевдобанкрутство, нерозвиненість інституту страхування, організаційна слабкість механізмів узгодження інтересів суспільства і підприємців, недосконалість правового регулювання економічних відносин, їх аморалізація, корупція, рекет, рейдерство, розкрадання, хабарництво тощо. У зв'язку із цим, дослідження економічної безпеки підприємництва набувають особливої актуальності. Переважно виділяють три рівні економічної безпеки: особистості, підприємництва (підприємства) та держави, кожен з яких потребує окремого забезпечення та регулювання. Зміст категорії «економічна безпека» можна розкрити, охарактеризувавши для початку поняття «безпека». Науковці по-різному трактують суть поняття «безпека». У всій цій різноманітності суджень можна виділити два підходи: визначення безпеки як стану [2, 5] та як певної характеристики системи або її складових [1, 3]. На основі детальної оцінки існуючих трактувань поняття «безпека» пропонуємо під нею розуміти такий рівень захищеності будь-якого суб'єкта як системи від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз.

Поняття «безпека» тісно пов'язане з поняттям «небезпека», а проаналізувавши ряд визначень даного поняття, можемо погодитись з Куркіним Н.В., Урсулом А.Д., Романовичем А.Л., що під «небезпекою» розуміють «загрозу чи вірогідність нанесення будь-якої шкоди будь-кому / чому, що заздалегідь передбачається (очікується). Тому, зниження рівня загроз або їх відсутність можна розуміти як певний стан безпеки будь-якого суб'єкта» [3, 5].

Таким чином, з'ясувавши суть поняття «безпека» та «небезпека» перейдемо до розгляду семантики поняття «економічна безпека». Дана категорія досить відома у розвинутих країнах і широко використовується у їх управлінській діяльності, зате порівняно нова для України. У нашій країні в науковій літературі, присвяченій вивченню даної проблеми, розкриття сутності теорії економічної безпеки підприємства дається все частіше, але запропоновані визначення відзначаються недостатньою повнотою та чіткістю.

Загалом, вивчаючи праці різних авторів, можна виділити з-поміж них декілька підходів до визначення економічна безпека підприємства (рис. 1). Враховуючи вище викладене пропонуємо під економічною безпекою підприємства розуміти стан виробничо-економічної системи господарюючого суб'єкта, що забезпечує його здатність при найбільш ефективному використанні ресурсів захищати свої життєво важливі інтереси від внутрішніх та зовнішніх загроз та гарантувати досягнення цілей підприємництва в умовах конкуренції й господарського ризику. Вже було сказано вище, що одним із підходів до трактування суті категорії економічна безпека підприємства є відображення її як системи. Оскільки ж, надійний захист підприємства від внутрішніх та зовнішніх загроз економічного характеру можливий лише при комплексному та системному підході до його організації, то в економіці має місце таке поняття як система економічної безпеки підприємства.

Переважаю під системою економічної безпеки підприємства розуміють «комплекс організаційно-управлінських, режимних, технічних, профілактичних і пропагандистських заходів, спрямованих на якісну реалізацію захисту пріоритетних інтересів підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз» [4].

Рис.1. Підходи до визначення економічної безпеки підприємства

До системи економічної безпеки підприємства входить цілий ряд елементів (функціональних складових), які відображають основні напрямки його економічної безпеки, і які суттєво відрізняються один від одного за своїм змістом.

Система економічної безпеки кожного підприємства має як загальні, так індивідуальні риси. Важливими факторами, від яких залежить її повнота і дієвість, можна назвати: недосконалість існуючого в державі законодавства, людський фактор, обсяг наявних матеріально-технічних та фінансових ресурсів, досвід роботи керівників служб безпеки підприємств. Узагальнивши напрацювання вітчизняної та зарубіжної наукової думки щодо досліджуваної проблеми, виділимо наступні основні функціональні складові системи другого порядку «економічна безпека підприємства»: макроекономічна, правова, ресурсна (енергетична), інтелектуально-кадрова, техніко-технологічна, фінансова, інформаційна, соціальна, екологічна та силова безпека. Система економічної безпеки кожного підприємства цілком індивідуальна. Її повнота та дієвість залежать від існуючої в державі законодавчої бази, від обсягу матеріально-технічних та фінансових ресурсів, виділених керівниками підприємств, від розуміння кожним з працівників важливості забезпечення безпеки бізнесу, а також від досвіду роботи керівників служб безпеки підприємств.

Література: 1. Дацків Р.М. Економічна безпека у глобальному вимірі // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №7. – С.143-153. 2. Коженівська Л. Управління безпекою // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №1. – С.147-154. 3. Куркин Н.В. Управление экономической безопасностью развития предприятия: Монография. – Днепропетровск: АРТ-ПРЕСС, 2004. – 450 с. 4. Пухальська Г.В., Христич Г.О. Економічна безпека підприємства: суть та її складові // Вісник Хмельн. нац. ун-ту. Ек. науки. – 2008. – № 6. – Т.1. – С. 198-200. 5. Урсул А.Д., Романович А.Л. Устойчивое развитие и обеспечение безопасности // Актуальные проблемы современности. – 2003. – №7. – С.5-16.